

NÉMET LEVELEZŐ-GYORSÍRÁS

(GABELSBERGER-RENDSZER)

ISKOLAI ÉS MAGÁNHASZNÁLATRA

IRTA ÉS AUTOGRÁFÁLTA

DR. RÉTI HUGÓ

tanár,

felső kereskedelmi iskolai
gyorsírás tanár

BUDAPEST, 1913

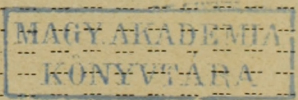
STAMPFEL-féle KÖNYVKIADÓHIVATAL

(Révai Testvérek Irodalmi Intézet Részvénytársaság)

VIII. Üllői-út 18

TARTALOMJEGYZÉK.

	Oldal
Bevezetés	3
Betűalakok	7
»E«	9
»A«	12
»Ä«	15
A szójelekről	17
Mássalhangzó-csoportok	18
Szótagjelölés mássalhangzó-csoportok jegyeivel	25
Mássalhangzó-kettőzés	26
»O—ö«	28
»I«	34
»Ei«	39
»Ai«	40
»U«	42
»Eu»	48
»Äu«	50
»Au«	51
»Ü«	54
Magánhangzó-csoportok	58
Idegen szavak	59
Igekötők, praepositíók	61
Képzők	63
Szóösszetétel	66
Segédigék	67
Hónapok nevei	68
Mértékek	68
Pénznemek	69
Számnevek	69
Szójelek betűrendes gyűjteménye	69
Összefoglaló írásgyakorlatok	75
Összefoglaló olvasásgyakorlatok	78

Bevezetés.

Oly szellemi eszköz létesítése, mellyel az elröppenő előszót, nyomon követve, lejegyez-
hessük, az emberiségnek régi törekvése, mely
már száz meg száz alakban megvalósulva
tört mindközelebb a cél felé.

Az a rendszer, mellyel e kis könyv foglal-
kozik, *Gabelsbergeré*, mely alkotás már közel
egy század óta kitűnően szolgálja a parla-
menti-, kereskedelmi- és tudományos életet.

(Gabelsberger Xavér Ferenc 1789-ben szü-
letett Münchenben; meghalt 1849-ben. Nagy
munkája, mellyel a gyorsírást új alapokra
helyezte és a korabeli stenográfia nehéz-
kességét megszüntette, 1819-ben jelent meg.
Ma már minden európai nyelvre alkalmazták.

Nálunk már 1769-ben eredeti magyar
gyorsírás volt; Gáti Istváné, mely azonban
iskolát nem teremtett. Gabelsberger rend-
szerét nyelvünk szellemében *Markovits Iván*
dolgozta át; ő az újabb magyar gyors-
írásnak és általában a magyar gyorsíróélet-
nek megalapítója.)

A gyorsírás (stenográfia) írásunknak, a kurzivtól eltérő, külön rendszere, mely a *jelölés- és rövidítés-tanra* és különösen magasabb fokán: a vitaírásban (Debattenschrift), a nyelvtan szabályaira és logikai, általában philosophiai alapokra támaszkodik.

A stenográfia a közönséges írástól eltér: 1. betű-alakjaiban. (E jegyek különben, mint alább láthatók, a közönséges írás jegyeiből származnak.) 2. A leglényegesebb eltérés, hogy a stenográfia nem tulajdonképeni *hangírás*, hanem *jelképes* írás; vagyis a *szóközben* előforduló magánhangzókat rendszerint nem külön jeggyel, de *a mássalhangzók jegyeinek módosításával* fejezzük ki.

A német gyorsírásra vonatkozó általános tudnivalók még:

a) Ugynevezett *nagy-jegyek* nincsenek; tehát a főneveket is ugyanolyan kezdőbetűvel írjuk, mint egyéb nyelvtani formákat.

b) A kurziv-helyesírás szokásos jelöléseit („nyújtó-h“, ie, ck, oo, aa, stb. nem használjuk. Kettős jegyeket csak szükség esetén (értelemzavar elkerülésekor) írunk.

c) Az írásjelek közül csak a vesszőt használjuk, a mondat nagyobb szakaszai közé. (A mondat végét kis vonal jelöli „—“.)

d) A nyelv tudatos használata nagy segítségére van a stenográfusnak munkaközben.

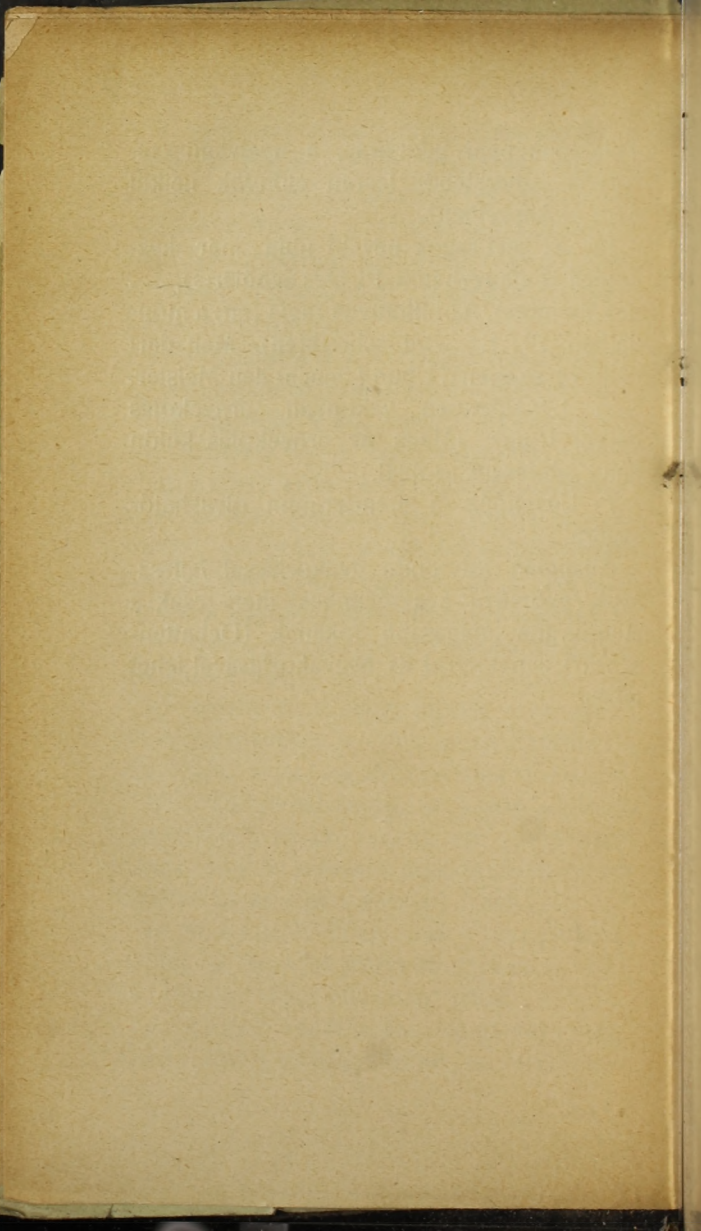
Tulajdonképeni gyorsírás, a nyelvtani szabályok ismeretéből levont előnyök nélkül nem is képzelhető.

Így az eset-ragok névelő után már kezdetben is elhagyhatók. Pl. Des Schüler(s), . . . des Mann(es). Az infinitivus ragja (en) a mondatban. Pl. Er wird schreib(en). Man darf nicht vergess(en): Übung macht den Meister.

e) Egyenletesen vékonyan, árnyékolás nélkül írjunk. (Maga az árnyékolás külön hang jelölésére szolgál.)

f) Ügyeljünk a stenogramm olvashatóságára.

Általában folytonos gyakorlással fejlesztük gyorsírói készségünket, mely csak a stenográfia magasabb fokának (Debattenschrift) ismeretével és begyakorlásával lehet teljes.

I. RÉSZ.

Gyorsírás-rendszerünk betű- alakjai.

A stenográfia betű-jegyei nagyságra nézve eltérők. (L. a kurzív „a“, „d“, „f“.) Megkülönböztetünk: 1. Kis vonal-közt betöltő jegyeket.* 2. Fél vonal-közt betöltőket és 3. Nagy vonal-közt elfoglaló jegyeket.

1. Kis vonal-közi jegyek.

b, d, g, h, j, m, w, ss, q.

l e 7 2 t z c o ?

2. Fél vonal-közi jegyek

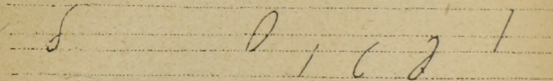
k, l, n, r, s (Olv.: „sz“)

o e ~ ~ a

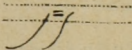
* Kezdetben »német«-vonalas füzetbe írjunk.
Később egy-vonalas (diktando)-papírra.

3. Nagy vonal-közi jegyek.

Z (Olv.: „c“)*, ch, f, p, seh, t.

v (Olv.: „f“).

* »F«, »v« és »p« szó elején alulról fölfelé
iratnak.

II. RÉSZ.
Jelöléstan.

A magánhangzók jelölése.

Mint már a bevezetésben érintettük, a magánhangzókat *szó közben* nem külön jegyükkel, de a *mássalhangzók jegyeinek alaki vagy helyzeti módosításával fejezzük ki*. Az „e“-nek szó közben való jelölése különben még ily módosítást sem igényel. *Jelképes* jelölése abban áll, hogy a *mássalhangzói jegyeket egyszerűen és folyékonyan összekötjük*. Ha tehát két mássalhangzói jegyet egymással folyékonyan összekötünk, a jegyeknek ez a természetes összekötése maga „e“ hangot fejez ki.

1. „E“. Pl.:

D, g, n; Degen, g, b, n;

e *ɔ* *u* *eb* *ɔ* *l* *u*

geben, H, b, l; Hebel, jenem,

u *ɔ* *i* *e* *u* *he*

Kegel, legen, merken, necken,

ke *le* *me* *ne*

Nebel, regen, ren(n)en, Segen,

ne *re* *re* *se*

sehr, wem, Wesen, bereden,

se *we* *we* *be*

bewegen, Zech, Fehler, Teller,

be *ze* *fe* *te*

best, Pest, Schemel, Lech, Pech.

be *pe* *sc* *le* *pe*

A hosszú e-t (ee), pontos kifejezés esetén hosszabb kötő-vonallal jelöljük. Pl.:

Leeren, Meer.

lee *me*

Betűszerinti jelölés.

A magánhangzókat szó elején és végén betűszerinti jegyükkel fejezzük ki.

Az „e” hang *betűszerinti* jegye kis vízszintes vonal, melyet az előző- vagy kö-

vető hang jegyével folyékonyan egybe kell írni. Pl.:

Eben, lebe, Eden, jede, Eger,

z l e k z

lege, Ehe, esse, Ecke, Recke,

l z o ~ r

Ellen, Welle, nehme, Enkel, lehne,

~ l e k ~ r

ehren, Lehre, lese, See, Tee,

~ r o o L

Eschen.

z

„T“ előtt- és után az „e“ hangzóvonalala külön kiteendő. Pl.:

Lehrt, Lehret, lehrte; segnet,

l t t et

segnete.

et

1. *Írásgyakorlat.** Benehmen, begegnen, belehren, decken, fern, ferner, fegen, fest, Gegner, geh, heben, Hecke, Heer, kehren, Kessel, Kenner, leben, lehne, Mehl, mehr, Nelken, Nest, Pedell, rede, rege, sehe, seltene, wecket, wehret, wehrte, webet, weg, ebene, je, eher, Ecke, Elle, Element, Rente, ehret.

1. *Olvasásgyakorlat.*

wo wo von von von von von von
 p p v n n z l k r r
 r r t z y m m t l
 p (n o ab ay ju jz l-h
 u u z z z z r r

2. „A“.

Jelképesen úgy fejezzük ki, hogy az *utána* következő hangnak jegyét *árnyékolva* (középen megvastagítva) írjuk, még pedig mindannyiszor, ahányszor a szóban előfordul. Pl :

Bad, Ballade, barzahlen, Dach,

ll ll lya d

* Az írás- és olvasásgyakorlatok más-más szövegűek.

Damm, fahren, fallen, falten, Fahrt,

ea *fu* *fu* *f* *f*

Fach, gab, galt, Haar, halt,

f *a* *g* *h* *h*

Hammer, Hagen, Jahr, kalt, lad,

m *n* *j* *k* *l*

machen, nagen, Paar, Rast, sagte,

m *n* *p* *r* *s*

Schach, Tal, Tag, waschen.

sch *t* *t* *w*

Lacht, brachte.

l *b*

E szabály alól kivételt tesznek a *t* és *f*; ez esetekben az *előttük* levő jegy vastagítandó. Pl.:

Bat, Rat, Saat, Kaf(f)ee.

✓ ✓ b z

Betűszerinti jelölés.

Az „a“-nak betűszerinti jegye: *r* (felső kapcsoló-vonalakkal ellátott pont.) Használjuk:

1. Szó elején (*al, an, ar* szótagok kivételével) és szó végén. Pl.:

Abt, Adel, Agent, ach, Acker,

r *e* *n* *h* *m*

Amt, Apell, Ast, Atem, Berta,

n *t* *b* *p* *h*

Vesta, Pascha ; alt, Alter, Anna,

f *h* *r* *r* *v*

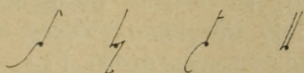
Art, Aral.

r *v*

2. Szóközben is, ha az „a“ közvetlen szomszédos jegyeinek árnyékolásával ki

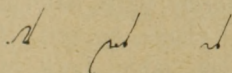
nem fejezhető, pl.: *f—t*, *v-(fau)-t*, *p—t*
között. Pl.:

Vater, Tafel, Pate, Tat.

3. Szóvégi *at* szótag kifejezésére mellék-
szótagokban. Pl.:

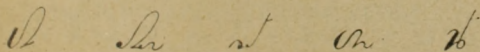
Legat, Prelat, Naht.

3. „Ä“.

Jelképes jelölése *vastagítás*, de az „a“-tól
eltérően: az *előtte levő* jegyet árnyé-
koljuk. Pl.:

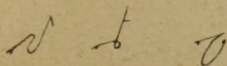
Bäche, lächeln, Kälte, Wägen, Gäste.

Betűszerinti jelölés.

Az „ä“ (ae) betűszerinti jegye:
Pl.:

Ämter, Äste, Äpfel.

Szójelek.

Címek, pénz és mértékek stb. jelölésére a közönséges írásban is használunk rövidítéseket, szójeleket. Pl.:

T. c., K, f, hó, cm. stb.

A gyorsírási szójelek ezeken kívül, egyes nyelvtani formáknak-, általában gyakoribb használatú szavaknak jelölésére szolgálnak, mely rövid jelölések az írás gyorsaságát is előmozdítják. A gyorsírás szójelei úgy keletkeznek, hogy a szónak *kezdő-, bel- vagy véghangjával* fejezzük ki a fogalmat. A *kezdőhang-rövidítés az alapsoron van; a bel- és véghangrövidítéseket* — könnyebb tájékozás céljából — *az alapsor fölé szokás helyezni*, míg az „u” hangot tartalmazó rövidítést a sor *alá* írjuk. (Az egyes szójelek, magánhangzóik szerint csoportosítva, a megfelelő fejezetekben található; a könyvecske végén pedig összegyűjtve, betűrendes gyűjteményben.)

„E” és „a” hangzós szójelek.

Ge (Vorsilbe), des, dem, den, er,

		o	2	~	
1					
eine,	einen,	einer,	eines,	jetzt,	
—	~	~	no	✓	

letzt,	Mensch ;	ab,	aber,	bald,
ganz,	da,	das, dass,	mag,	habe,
ver-,	war,	wäre.		

4. Mássalhangzó-csoportok.

A szóban két vagy több, közvetlenül egymásra következő mássalhangzó, *mássalhangzói csoportokat* alkot, mely csoportoknak a stenográfiában külön jelölésük van. E külön kifejezési módot a hangzóvonal elkerülése-, általában az egyszerűbb jelölés teszi szükségessé.

A jelölési módok a következők:

1. A mássalhangzó-csoport jegyeit egymáshoz lehetőleg közel helyezzük. Pl.:

Blech, Helm, Halm, Jagd, edler,

kleben, Szekler, Alpen, Lenz, Netz,

Wärme.

Lb, ld esetében az „l“-et kissé felemeljük. Pl.:

Elbe, melden, Held, selbe.

el meln hld sl

2. A jegveknek egymás fölé helyezésével fejezzük ki:

a) az „r“-rel kezdődő mássalhangzói torlódásokat. Pl.:

rb, rz, rf, rh, rp, rt, rv, rw;

r b r z r f r h r p r t r v r w

b) az „l“-hangzós csoportokat:

gl, hl, fl, schl;

gl hl fl schl

c) az „s“-csoportok közül:

gs (A „chts“ jegyét l. alább.)

gs

Példák:

Erbe, Nerven, erfahren, regsam,

Erbe Nerven erfahren regsam

Segler, Glas, Schlägel, schlagen,

ſɛ

ʒo

ʃɛ

ʃɛ

erwähnen.

er

3. *Írásgyakorlat.* Magd, Schlam(m), klagen, Adler, Perle, gelb, Schelde, Salbe, tanzen, blasen, blass, Palme, Geld; Erben, werben, derb, Garbe, Larve, erfallen, legs, Glatze, schlank, Farbe, Erz, erheben, erhaschen, erwache.

3. *Olvasásgyakorlat.*

ll ll - Lu rd un rd p
 Lu rd rd rd rd rd rd
 on rd rd rd rd rd rd rd

3. Két- vagy több mássalhangzó jegyét *egybeolvasztjuk* a következő esetekben:

a) Ha a mássalhangzós csoportnak utótagja „r“. Pl.:

br, gr, dr, fr, pr, vr, tr, kr, wr,

t 7 e / r s l a s

schr.

ſ

b) Ugyanilyen esetekben az „s“ csoport jegyeit:

bs, chs, ks (x) ls, ms, ns, ps, rs,

6 2 0 0 6 0 6 2

rst, rs—z.

6 8

c) Az „sch“- és „w“-nek, továbbá a „z“- és „w“-nek egyesítését a jegyek *kiszélesítése* fejezi ki:

schw,

zw.

8 8

d) Nagy vonalközi jegyek csoportjai:

bsch, cht, chts, chm; chz; mp,

8 8 8 8 8 8

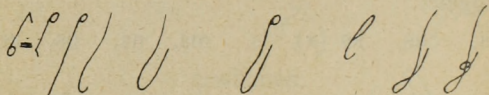
mpf, mpft, mpt; pf, pt, pf—f;

8 8 8 8 8 8

schm, schn, sch—pf, schl—pf; st,

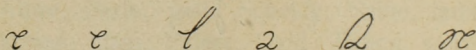
8 8 8 8 8

str, stf, tp, tpf, st—pf, tsch, zf, zpf.

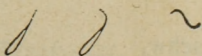

e) Egyéb mássalhangzós csoportok :

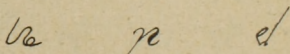
nd, rd, rtsch, hn, chn, h—nd;

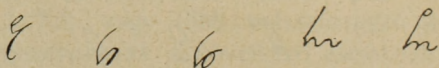
sp, spr, ng.

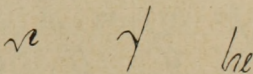
Példák : a) Bremse, Gramm, Draht,

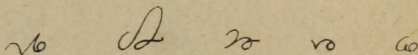
drapp, Prag, Presse, Trennen, stecken,

Kram, Kraft, fremd,

b) Krebs, Wechsel, Hexe, Rex, Wels,

Ems, Enns, Psalm, Mars, erst.

c) Schwer, schwach, Schwäche,

Zwang, Zwerg.

d) Pfad, Pflaster, schmal, Schmach,

Schnee, sechzehn, Krampf, dampft,

Lampe, schlank, Schrank, schreg,

stand, Stahl, Stall.

e) Band, Land, Erde, Begehren,

bc *lc* *lc* *lm*

krähen, Kren, sparsam, Speck,

rc *rc* *sc* *sc*

sprechen, sprang, Engel, Wange.

sc *sc* *rc* *rc*

4. *Írásgyakorlat.* Senden, treffen, strafen, Stangel, Stamm, schmachten, schmecken, Drama, Drachma, Kampf, Knecht, dachte, Pracht, lechzen, brach, brecht, brav, brennen, Gras, gravirt, dreschen, pregen, Prag, prahlen, treten, trat, trag, strafen, stach, stellen, Kragen, Krach, Frage, schrecken, beschrenken, Wams, Wachs, Vers, Sprache, Mangel, Strand, Vesper, Spengler, sparen.

4. *Olvasásgyakorlat.*

bc bc bc bc bc bc bc bc
lc lc lc lc lc lc lc lc
rc rc rc rc rc rc rc rc
sc sc sc sc sc sc sc sc
sc sc sc sc sc sc sc sc
sc sc sc sc sc sc sc sc

**5. Szótagjelblés, mássalhangzó-
csoportok jegyeivel.**

A jelölés egyszerűsítése érdekében az itt bemutatott jegyek (3. mód) *nem kizárólag hangcsoportok* kifejezésére szolgálnak, de e hangcsoportokat magában foglaló *e-, a-, ä-* (ritkán *o-, u-*) hangzós *szótagok* jelölésére is.

Pl.: Der, dar, anders, fern, fahren,

e e eo

gerne, gar, her, hart, helfen, half,

h g ?

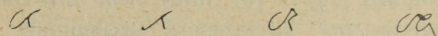
Becher, schlechter, gehen, machen,

Kern, wacker, Bäcker, Hammer, Lämmer,

stark, manchem, tapfer, Zapfen, Schäfer,

Schläfer, Schaf, Hefen, Hafen,

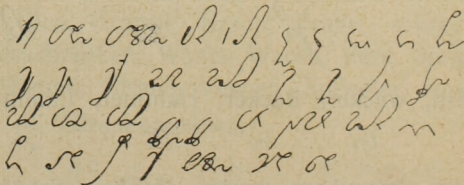
-ber, rer; pl.:

 Weber, Leber, Werber, Wanderer,

Lehrer.

5. *Írásgyakorlat.* Lager, weder, Leder, darlehen, Hader, Harfe, Fecher, mancher, Wächter, Bäcker, Star, Tanz, stärker, Wärme, Helfer, halten, Perle, schaffet, Hafer, Tazze, Steppe, lachen, Mädchen, manchen, Bäder, Tara, deren, Harlem, wert, Haus.

5. *Olvasásgyakorlat.*

6. *Mássalhangzó-kettőzés.*

A stenográfiai helyesírás nem igazodik a kurziv írás szabályai szerint; ezért itt a mássalhangzó-kettőzése tulajdonképpen fölösleges. Ha mindazáltal teljes pontossággal akarjuk a szavakat jelölni, úgy: 1. A két

jegyét a hangzóvonal lehető elkerülésével egymáshoz *közel* helyezzük. Pl.:

Alle, Falle, Egge, Ebbe stb.

u *γ* *π* *u*

2. *Hurokvonallal* jelöljük a kettőzést a következőknél:

mm, tt, ff.

Ⓜ *↓↑* *↓*

Példák: Hemmen, Lamm, Kamm,

Ⓜ *Ⓜ* *Ⓜ*

Kette, betten, Schlaf, schlaff.

Ⓜ *Ⓜ* *Ⓜ* *Ⓜ*

Szójelek.

Ander, besonders, der, her, hatte,

γ *Ⓜ* *ε* *ε* *↓*

hätte, hin, speciell, zwischen.

|| *2* *↓* *↓*

schafft (képző.)

Ⓜ

7. „O, Ö.“

E hangok *jelképes* jelölése: az előttük lévő mássalhangzó jegyének *öblösítése*. Az o-t kisebbfokú, az ö-t nagyobb öblösítés fejezi ki. Pl.:

Boden, Bogen, Bombe, böse, Böcke,

oh oh oö lo l

Donner, Dorne, grob, Grönland, Horn,

en en h hül n

hoch, Höhle, Hörner, Lorbeer, Löcher,

h z n n l

modern, Moment, Möbel, Nobel,

eh eh el n

nöten, pochen, Pöbel, toben, Töchter,

h h h h h

stöhnen, Wonne, Gewölb, Quote,

en en ict j

ko, kö, kom, komp, ro, rö,

o o o o o

stro, strö, dro, drö, scho-f, zo-f.

ſ ſ e e ʒ ʒ

Például:

Kochen, Köche, Kommando, kompakt,

ſ ſ ve ʒ

Rose, Röschen, Strom, Ströme,

ro ſa ſa ſa

drohen, drob, schöpfen,

ſa ſa ʒ

6. *Írásgyakorlat.* Bogen, Bock, Böcke, Bolzen, Brod, Dock, Dolmetsch; vorn, Vogt, Götz, Gold, Golf, hoch, Holland, Holländer, Hobel, Hotel, Hölle, horch, London, löse, löset, Monarch, Moll, Moor, Moses, Modell, Mönch, Notitz, Nonne, Note, knöten, pochen, Topf, toll, stören, stöhnen, woher, woran, Wölfe, quoll, Korb, Körbe, kommet, komparat, Rock, Röcke, Strobel, drohen.

6. *Olvasásgyakorlat.*

ſ ſ ſ ſ ſ ſ ſ
 ſ ſ ſ ſ ſ ſ ſ
 ſ ſ ſ ſ ſ ſ ſ

Betűszerinti jelölés.

Az „o“ betűszerinti jegye:

Az „ö“ betűszerinti jegye:

Használjuk:

a) Szó elején. Pl.:

Obst, Oder, Ofen, offen, oh, Öl,

Omar, Ohr, Ost.

b) Szó végén (lehetőleg az előző hangnak jegyébe olvasztva):

Oho, Oporto Ordo, Colorado.

c) A következő, nem öblösíthető vagy már kiszélesített jegyek után:

f, j, s, sch, schw, sp, schr,

spr, z, zw.

pr sh sh

Például:

Folge, fördern, Föhn, schoben, Johann,

pr ph ps pr hs

schonen, Spott, erschrocken, spröde,

pr st pr pl

Zoll, sott, schwollen, zwölf.

sh al pr sh

Egyszerűsítések:

a) Zog, Sommer, Jago, so.

sh or no

b) Szóközben az „r“, o után elmarad. Pl.:

Ort, fort, Dörfe.

sh pr ey

7. Írásgyakorlat. Oblat, Ode, Offizier, Öle, Ominos, Sonette, so, Sonne, zog, zögern,

Korn, köstlich, kommen, Porto, Ostern,
 Osman, Margo, Josef, Bajonett, Komet,
 komponieren, Schock, Schornstein, schwö-
 ren, Spötereien, rot, rötlich, trotz, Tropfen,
 Probe, Profet, dröhnen, Zorn, Kobold,
 Alkov, geschoben, schonen, Sprössling,
 spontan, röten, Römer, Robert, Trompet,
 trocken, probieren, Programm.

7. Olvasásgyakorlat.

[Handwritten cursive practice text, consisting of several lines of illegible script.]

Szójelek.

Desto, destomehr, doch, noch, form,

[Handwritten cursive forms for the words above: d, do, d, d, p]

kon, konnt, konnte, könne, könnte,

[Handwritten cursive forms for the words above: k, k, k, k, k]

mochte, möchte, mögen, ob, oft,

Handwritten cursive letters for 'mochte, möchte, mögen, ob, oft'.

ohne, plötzlich, schon, so, soll,

Handwritten cursive letters for 'ohne, plötzlich, schon, so, soll'.

solch, sondern, Volk, von, vom, für,

Handwritten cursive letters for 'solch, sondern, Volk, von, vom, für'.

worden.

Handwritten cursive letter for 'worden'.

8. Irásgyakorlat. Oh! hemme des Stromes Toben! (Schiller.) Gott bewahr'! Es ströhmt der Regen. Verlorne Klagen. Doch der Segen kommt von oben (Schiller.) Es droht Gefahr. Schwankt der Wagen — Kornbeladen. (Schiller.) Woher des Landes. Komm herab schöne Holde. (Schiller.) Was er erworben, alles gab er her.

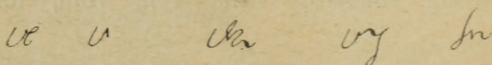
8. Olvasásgyakorlat.

Handwritten cursive text corresponding to the German passage above.

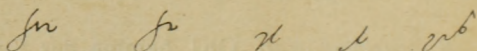
8. „I“.

Az i-t (magashang) jelképesen a következő módokon fejezzük ki:

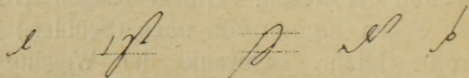
a) Rendszerint az *utána* következő jegy emelésével; (kivétel a „t“ jegye, melynek esetében az *előtte* levő jegy emelendő.) Pl.: Bild, Bier, Biedermann, Bilanz, zieren,

Zwirn, Zwickel, gib, lieb, Minister,

Lied, Geschichte, Fisch, niedrig, List,

Kirche; riechen, Richter, Gesichter,

sieden, lichter.

A „t“ példáit l. alább.

b) A *d-, w-, p-* után az i-t kifejezhetjük e jegyek *hegyesítésével* is, mely az emelésnél folyékonyabb jelölést ad.

wi, di, pi.

wi di pi

Pl.: Diadem, Dialekt, Wieland, Diener,

ee ee ee ee

Pillen.

ee

c) A következő nagy jegyek előtt és
részben után az i-t u. n. *ékezéssel* jelöljük:
if, fi, chi, chtí, iv, vi, ip, it, ti,

i f ch i v i p i t t i

iz, qui.

i z q u i

Pl.: Lief, griff, Finger, Vieh, Sippe,

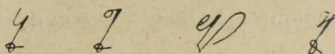
Lief griff Finger Vieh Sippe

Ithaka, Tinte, Tisch, Rizze, Monarchie.

Ithaka Tinte Tisch Rizze Monarchie

A *t* ez alakját a jegynek emelésekor is megtartja. Pl.:

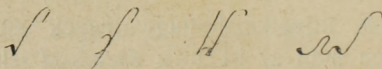
Bitte, Sitte, Dietrich, Gitter.

Egyszerűsítések.

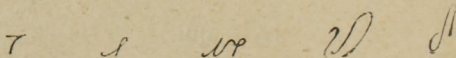
1. Alulról felfelé húzott *t* után az *i*-t zárt szótagban külön nem jelöljük. Pl.:

Artig, heftig, Taktik, Romantik.

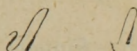

2. A jelképes jelölésnek *b*) és részben *c*) pontja alatt tárgyalt jegyei *i* hangzós szótagok rövid jelölésére is szolgálnak. Pl.:

Ewig, ledig, lebendig, milchig, wichtig,

mächtig, richtig.

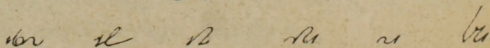

Betűszerinti jelölés.

Az *i* betűszerinti jegye: *z* (kurziv-írású kisebbített *i*). Használják

a) Szó elején- és végén. Pl.:

lbsen, Idee, Igel, Chemie, nie, Trilbi.

b) Szó közben, ha a jelképes jelölések egyik módja sem alkalmazható. Pl.:

zittern, Schnitt, glitt.

z *sch* *gl*

Szójelek.

Ich, in, ihn, ist, tief, Schrift, bin,

1 *2* *3* *4* *5* *6*

dich, dir, im, nie, hie, hiemit,

7 *8* *9* *10* *11* *12*

hiegegen, hinten, immer, nimmer,

13 *14* *15* *16*

irgend, nirgends, jemand, niemand,

17 *18* *19* *20*

jenige, derjenige, diejenigen, nicht,

21 *22* *23* *24*

nichts, sich, selbst, sie, speziell,

25 *26* *27* *28* *29*

lich, (ehrlich, weltlich), dis, dies.

✓ ✓ S f

9. *Írásgyakorlat.* Biagsam, Bismark, Ziel, Civil, Cid, Dieb, dichten, Dichter, dick, Diktat, giessen, Gymnastik, lieb, hiesig, Yildis, Kinn, Kisten, Kirsche, liegen, liehen, Lieder, linnen, mich, Milch, nisten, Nil, Nische, picken, Pistole, priesen, Rieme, rieben, Rinde, richten, schied, schieben, schien, Schiff, Wirbelwind, wissen, Wiese, Wien, Blitz, schlitt, Berichten, besichtigen, Trichter, Tibet, tilgern, Indien, Zenith, kreftig, Akademie, Fisch, vierzig, filtriren.

9 *Olvasásgyakorlat.*

un u u u r r r r r r r r r r
 u u u u u u u u u u u u u u
 f f f f f f f f f f f f f f
 b b b b b b b b b b b b b b
 e e e e e e e e e e e e e e
 r r r r r r r r r r r r r r
 n n n n n n n n n n n n n n

10. *Írásgyakorlat.* Arm ist nicht, wer wenig hat, sondern wer viel bedarf. Frisch gewagt ist halb gewonnen. Eh der Kö-

nig noch geendet, Da stellt sich von Milet
gesendet, Ein Bote dem Tyrannen dar.
(Schiller.) Herr! diesen Fisch hab' ich
gefangen, Wie keiner noch ins Netz gegan-
gen. (Schiller.) Rede wenig, rede wahr, Zehre
wenig, zahle bar.

10. Olvasásgyakorlat.

2 // 3 // 4 // 5 // 6 // 7 // 8 // 9 // 10 //
 11 // 12 // 13 // 14 // 15 // 16 // 17 // 18 // 19 //
 20 // 21 // 22 // 23 // 24 // 25 // 26 // 27 // 28 //
 29 // 30 // 31 // 32 // 33 // 34 // 35 // 36 // 37 //
 38 // 39 // 40 // 41 // 42 // 43 // 44 // 45 // 46 //
 47 // 48 // 49 // 50 // 51 // 52 // 53 // 54 // 55 //

Kettőshangok. (Diptong.)

9. „Ei“.

Az *ei*-nek *jelképes* jelölése megegyezik
betűszerinti jegyével. Ei: Pl.:

Heil, steil, Geleise, Ameise, heiss,

reissen, Speise, Eibisch, Eimer, eilen,

Eier, Bei, Walachei, Abtei, Brei.

^ v St N v

Megjegyzendők. 1. A *d*-t *ei* után fél sorral emeljük. Pl.:

Kreide, beide, Seide, Heiden.

v ll e zhr

2. A felső soron levő nagy jegyeket és az *f*-et *ei* után kissé megdöntjük. Pl.:

Weit, breit, bleich, reicht, eifrig.

v v b r f

3. Ein: ~

Pl.: Bein, Wein, Lein, fein.

v v ~ p

10. „Aí“.

Jelölése szóközben: az *ei* jegyének alkalmazása, az *előtte levő jegy vastagításával.*

Pl.: Waise, Hain, Saite.

v e b

Betűszerinti jelölés.

Az *ai* betűszerinti jegye: \checkmark (a-ei).
Használják szó elején, ritkán végén. Pl.:

Aichen, Aigner, Laie.

A M \checkmark

11. *Írásgyakorlat.* Beim, Beine, breiter, Baiern, Zeit, Zeichen, dreist, eilen; Eier, Eitel, Eimer, Eisen, feil, Eifer, geil, Geige, Geiger, Heil, Heine, Hain, Keil, Klei, klein, Kleider, Lein, leiten, mein, Ameisen, Neid, Preise, reisen, reissen, Reiter, sei, Seile, Teiche, Wein, Weiden, zeigen, Schein, schreiben, eigener, Eid, dabei, Schrei, Maid, naiv, Lakaien, Waise.

11. Olvasásgyakorlat.

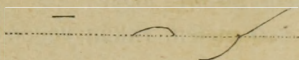
*reissend
eilen
geil
eifernd
weiden
zeigend*

Szójelek.

Sei, seid, meine, deine, seine, Arbeit,

s e i d e i n e d e i n e s e i n e A r b e i t

eine, kein, vielleicht.

12. *Írásgyakorlat.* Geiz wächst mit dem Geld. Schnell das Zinn herbei, Dass die zähe Glockenspeise, Fliesse nach der rechten Weise! (Schiller.) Anders sein, anders scheinen, Anders reden, anders meinen, Wer sich dessen will befeissen, Kann politisch heissen. (Fr. Logau.) Sie hat der Leier zarte Saiten, Doch nie des Bogens Kraft gespannt. (Schiller.) Eile mit Weile. Die Leidenschaft flieht. (Sch.)

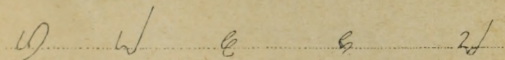
12. *Olvasásgyakorlat.*

in der Welt so tiefes.
 In der Welt so tiefes, es hat
 es [Pétöfi] gegeben, es hat
 ja, Schiller! Schiller! Schiller!
 Schiller! Schiller! Schiller!
 Schiller! Schiller! Schiller!
 Schiller! Schiller! Schiller!

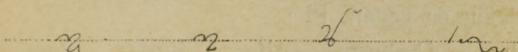
11. „U.“

Az u (mély hang) jelképes jelölése: rendszerint az *utána* következő jegy mélyítése. Pl.:

Buch, bunt, Dudel, darum, Gunst,

Kummer, Kugel, husten, gelungen,

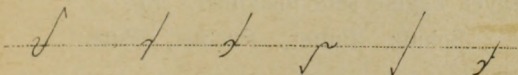

Ruhm, Student.

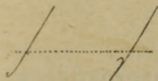

A „t“ és „f“ esetében — minthogy ezeket nem mélyíthetjük — az *u* előtt lévő jegy mélyítendő. Pl.:

Mutter, gut, Hut, rufen, ruft, Huf,

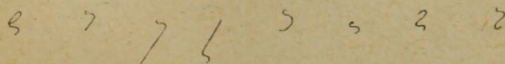
Luft, Gruft.

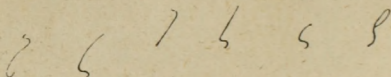
Betűszerinti jelölés.

Az *u* betűrendi jegye: *u*, melyet a legtöbb mássalhangzó jegyébe beolvasztva írunk, ilyenformán:

du, ug, uf, fu, uh, lu, mu, um,

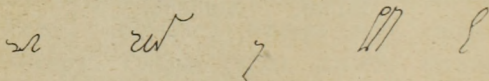

up, pu, ut, tu, wu, zu.

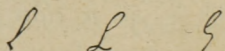

Ebben az alakjában használják: 1. Szó elején és végén. Pl.:

Ulm, Umberto, Ufer, Statut, zum,

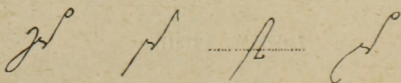

zur, zu-n, zu-g.

2. Szó közben, ha az u-val szomszédos jegyek egyike sem mélyíthető. Pl.:

Schutz, Futter, Fuchtel, Putz.

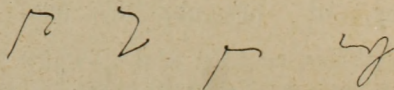

Egyszerűsítések:

Egyszerűsített jegyei vannak a következő u- hangzós szótagoknak:

1. *ur*: , (az *u* hosszabbított alakja) lehetőleg a jegyekbe beolvasztva írják. Pl.:

Turm, Urteil, Flur, Bursche.

2. *Ru*: Pl.:
Ruine, Trut-Huhn.

3. *-ung*: , (függélyes irányban írott ur); j, g, h kivételével a jegyekbe olvasztva írandó. Pl.:

Werbung, Meldung, Sendung, Stellung,

Richtung, Berichtigung.

4. *-rung*:
Nahrung, Gährung.

5. *-zung*: , (balra irányított és hosszabbított -ung):

Reizung, Bekränzung.

6. Felfelé irányuló *t* után az *u* zárt szótagokban nem jelölendő:

Heiligtum, Wachstum.

7. Schnu-pf, zu-pf, -schuf, zu-f.

Szójelek.

Un, und, uns, um, unten, unter,

darunter, durfte, gedurft, muss, zu zu-

13. *Írásgyakorlat.* Bube, Buckel, Brust, robust, gut, Gurgel, Kutscher, husch, hungern, Hunnen, just, lustig, Lutz, putzen, Pumpe, Pudel, Ruhe, rudern, Rudolf, gesund, Suppe, Stube, Frucht, Rubin, Fraktur, Glasur, fuhr, Luft, Kluft, Ursache, Schutzmann, Zufall, schuf, zufahren, zugegen, zuzumachen, Ungar, Leistung, Wölbung, Stimmung, Dämmerung.

13. Olvasásgyakorlat.

Handwritten practice text in German cursive script, consisting of several lines of illegible characters.

14. Irásgyakorlat. Einst war der Weise zu Esel geritten, — Doch andre Zeiten, andre Sitten: Jetzt kann man die Esel reiten sehn, Der Weise muss zu Fusse gehn. (Petöfi.) — Umsonst! Der schreckenbleiche Mund — Macht schnell die Schuldbewussten kund. (Schiller.) — Sie schlafen schon geruh'gen Mutes — Unterm Schutze ihres Hutes. (P.)

14. Olvasásgyakorlat.

Handwritten practice text in German cursive script, consisting of several lines of illegible characters. The name 'Petöfi.' is visible at the bottom right of the text block.

Kettős jegyek.

12. „Eu“.

Jelképes kifejezése: az *ei-* és *u* jelölésének összetétele. (Nagy betűk kivételével az előző jegy mélyítendő.) Például:

Heulen, Zeuge, deutlich, Leuten.

Betűszerinti jelölés.

Betűszerinti jegye szintén összetétel: betűrendi *ei-u*: . Írják: 1. Szó elején- és végén. Pl.:

Eugen, Euseb, treu, neu, Leu.

2. Szó közben, ha a jelképes jelölés nem alkalmazható. (Nagy jegyek esetében.) Pl.:

Feuer, Steuer, streuen.

Egyszerűsítés:

Az *eu* helyett, ha értelemzavart nem okoz, *ei*-t írhatunk. Pl.:

Freund, Zeugnis, leugnen.

Szójelek.

Euer, euch, deutsch, Deutschland.

1 0 l l

15. *Írásgyakorlat.* Verleugnen, Heuchelei, zerstreuen, Reue, schleudern, Scheuer, seufzen, neugierig, Beute, Keule, treu, steuern, scheu, Heu, neu, Eule, Eugen, neun, Euphon, Eustach, Euterp, Seuche.

15. *Olvasásgyakorlat.*

ne l s l n s n u n e n e
 gnd-znd zu n e l s n e g
 of n e n e n e l

16. *Írásgyakorlat.* Mancher sucht einen Kreuzer und verbrennt dabei drei Groschen Lichter. — Des Lebens ungemischte Freude — Ward keinem Irdischen zu Teil. (Schiller.) — Wer da gelehrtes Zeug betreibt — Allzeit ein armer Teufel bleibt. (Petőfi.) — Treue Liebe bis zum Grabe, — Schwör ich dir mit Herz und Hand. — Die Welt kämpft heute mit Ideen. (P.)

16. *Olvasásgyakorlat.*

Opfer der zu n e n e n e n e
 Klänge der Lenau. e n e n e
 zu n e n e n e n e n e n e

s r p t u r s y c i l m , a s l s v d .
 e s a t d e , r w t d d . Pétöfi
 e t p u l . f o z i e s s e , a l r
 l u s s e t l s e n g e r s t o r
 e n g o t a l s s w - Pétöfi .

13. „Äu“.

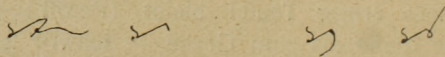
Jelképes kifejezése hasonló az *eu* jelölésé-
 hez, azzal a különbséggel, hogy itt a mélyí-
 tett jegyet megvastagítjuk. Pl.:

(heute) Häute (seuge) säuge.

Betűszerinti jegye: ✓ (Az *au*-ei
 összetétele.) Pl.:

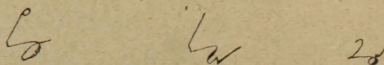
Äuglein äusser (szójel), Äusserung, äusserst.

Egyszerűsítés.

Az *äu*-t *ai*-vel helyettesíthetjük. Pl.:

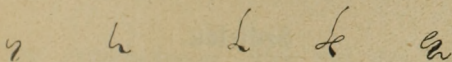
Sträusse, Träumerei, häuslich.

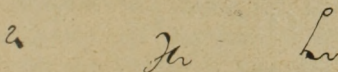
14. „Au“.

Jelképes jelölésében az *a* és *u* jelölései jutnak kifejezésre olyképen, hogy a kettős-hang után lévő jegyet *mélyítjük és egyuttal vastagítjuk*. Pl.:

Baum, braun, Zaun, Zauder, Daumen,

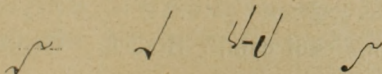

Mauer, schrauben, staunen.

Az *f* és *t* esetére az *u*-nál tanult megfelelő szabály érvényes. Pl.:

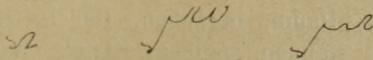
Kaufen, Kraut, Braut, laufen.

Betűszerinti jelölés.

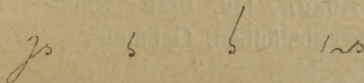
Au s . Írják: 1. Szó elején. Pl.:

Auge, Automobil, autonom.

2. Szó végén, lehetőleg a mássalhangzók jegyébe olvasztva. Pl.:

Schau, bau, Tau, genau.

3. Szó közben, nagy jegyek esetében. Pl.:

Schaut, Taufe, Taut.

sch

tau

tau

Szójelek.

Aus(s), woraus, ausserordentlich, Glaube,

s

cs

sz

r

auf,

auf die,

auf der,

auf das,

f

f

f

f

auf den,

auf dem,

Brauch,

Gebrauch.

f

f

s

s

17. *Írásgyakorlat.* Brausen, Bauer, bauen, Zauber, Raum, berauben, Rauch, Hauch, lauern, staunen, stauben, Klausen, Mautner, Mauthausen, grausen, Haut, Haufen, Gaul, Schauder, Faust, faul, Pauke, Paul, kaufen, sausen, Schmaus, Trauben, Laub, trau, Aula, Auktor, lau, Frau; Räuber, Fäuste, Träume, abstäuben, Gebäude.

17. Olvasásgyakorlat.

s i n s s p p b s b n h t t l a z
 z s i k i k i k u d d j d z o k
 b r z j u p h u j d j z o r z o
 n o u d p p b o r = o s o r j u k u s -

18. Irásgyakorlat. Wer auf den lieben
 Gott vertraut, — Hat auf festen Grund
 gebaut. Nimmer will dahin ich faulen, —
 Wie die Weide im Moraste — Will ver-
 brennen wie die Eiche, — Die des Blitzes
 Strahl erfasste. (Petőfi.) Wer kaufte für
 sein Geld die nackte Wahrheit? (Madách.)
 Wer sich auf Menschen verlässt, ist ver-
 lassen genug. — Willst du versiegen Zorn, du
 rauschender brausender Gebirgsbach? (P.)

18. Olvasásgyakorlat.

s i n s s p p b s b n h t t l a z
 z s i k i k i k u d d j d z o k
 b r z j u p h u j d j z o r z o
 n o u d p p b o r = o s o r j u k u s -
 s ~ 6 Reine.

19. *Írásgyakorlat.* O weh, wohin verschwunden ist so manches Jahr? — Träumte mir mein Leben, oder ist es wahr? (Hans Sachs.) Ein Botsmann bin ich auf bewegter See, — Wild schaukelt sie und dräuend meinen Kahn. (Petöfi.) Prasselnd in die dürre Frucht — Fällt sie in des Speichers Räume; — In der Sparren dürre Bäume. (Schiller.)

19. *Olvasásgyakorlat.*

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. 109. 110. 111. 112. 113. 114. 115. 116. 117. 118. 119. 120. 121. 122. 123. 124. 125. 126. 127. 128. 129. 130. 131. 132. 133. 134. 135. 136. 137. 138. 139. 140. 141. 142. 143. 144. 145. 146. 147. 148. 149. 150. 151. 152. 153. 154. 155. 156. 157. 158. 159. 160. 161. 162. 163. 164. 165. 166. 167. 168. 169. 170. 171. 172. 173. 174. 175. 176. 177. 178. 179. 180. 181. 182. 183. 184. 185. 186. 187. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

15. „Ü“.

Jelképes jelölése: az előtte levő jegy átmetzése, még pedig:

1. Közvetlenül a mássalhangzó jegyével, az *r, n, k, t, ch, cht* esetében. Pl.:

Tür, hüte, Hütte, Hütchen, Büne,

l h h h h

tücke, schüren, spüren, zürnen, Küche,

h zu zu zu h

gerüchtig.

h

2. *Kötővonal* segélyével. Pl.:

Hülse, Mühle, Müller, Hügel, Sünde,

se zu zu zu se

Ezt a jelölést használjuk a *szóvégi ü* kifejezésére is. Pl.:

Statue, Avenue.

st au

Betűszerinti jelölés.

Ü: x (Ferde vonallal átmetszett u.)

Használják: 1. Szó elején. Pl.:

Üppig, üben. (Szójel.)

p uen = u

2. Szó közben *l* után. Pl.:

Lübek, Lüster, Lüftchen.

3. *d* után is használhatjuk, a mássalhangzó átmetszése helyett. Pl.:

Düster, Dünste.

Ür: (Vonallal átmetszett „ur“ szótag.) Pl.:

Ürchen, Türme.

Egyszerűsítés.

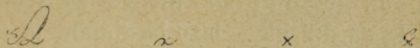
Minthogy a jegyek átvágása munkaközben idővesztéssel jár, az *ü*-t helyettesíthetjük az *u* vagy az *i* jelképes jelölésével, ha ebből értelemzavar nem keletkezik. Pl.:

Gebrüder, Schüssel, Bücher.

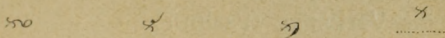
Szójelek.

Über, übergeben, überfahren, übertragen,

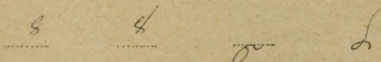
überwachen; hinüber, herüber, darüber,

übrigens, üblich, überhaupt, würde,

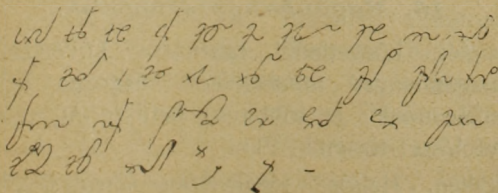

dürfe, dürfte, müssen, zurück.

20. *Írásgyakorlat.* Büchse, gebürtig, dünn, düster, Brüche, Gefühl, fügen, günstig, grübeln, Hügel, kühler, künftig, lügen, München, mühsam, Mücke, Nüsse, Rücken, anrühren, Süden, Tücher, Wünsche, zürnen, Schürze, Türke, übel, Blüte, Parvenu.

20. *Olvasásgyakorlat.*

21. *Írásgyakorlat.* Arbeit hat bittere Wurzel, aber süsse Früchtē. Durch das Fenster blick' ich immer — Gern hinaus: — Gegenüber steht — habt acht! — ein — Schilderhaus; — Auf und ab davor der Krieger —

Wache geht — Würdevoll wie eine kleine Majestät. (Petőfi.) Die Menge ist von des Schicksals Mächten dazu bestimmt, in jeder Art von Mühle das Rad zu treten. (Madách.) Zücke den Spiess und schütze mich wider meine Verfolger. (Psalm.)

21. *Olvasásgyakorlat.*

Handwritten notes in cursive script, likely a reading exercise. The text is partially illegible but includes words like "Lenaau" and "Bürger".

16. *Magánhangzó-csoportok.*

Két, közvetlenül egymásra következő magánhangzó mindegyikét világosan kell kifejeznünk; ez többnyire betűszerint való jelöléssel történik. Pl:

Italien, Helios, idealisieren, theatralisch,

Handwritten examples of vowel groups: *li*, *uo*, *leu*, *li*

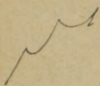

variable.

Handwritten flourish or signature.

17. Idegenszavak.

Az idegenszavakat általában *kiejtésük szerint* írjuk. A francia „zs“ hang (age) *sch*-sel jelölendő. Pl.:

Fauteuil, amusant, Bureau, Déjeuner,

Cercle, Jour, Compagnie, Lecture,

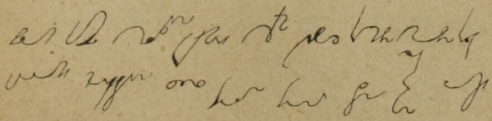
Matche.

Tulajdonneveket első ízben folyóírással, többszöri előfordulásuk esetén: gyorsírói rövidítéssel jelölünk.

22. *Írásgyakorlat.* Alliance, Celluloid, situirt, Cian, asiatisch, Geologie, Kollegialität, commercial, Diameter, Appartement, intellektuell, Garage, Seigneur, Disease, Parterre, Branche, Foulard, Bourgeois, colonial, materiell, praejudiciren, Redakteur, Individualität, Agio.

22. *Olvasásgyakorlat.*

... zu ...
 ...

23. *Irásgyakorlat.* In Poesis durchgefallen bin ich inter alia, Grade ich, welch ein Absurdum, Ich in meiner Gloria. Gediect hab' ich Herrn Mars—Und Frau Thalien schon, Dort jagte man mich weg, Hier lief ich selbst davon! (Petőfi.) Nie und nimmer wirst gegen den herrschenden Zeitgeist du ein Individuum zur Geltung bringen. (Madách.)

23. *Olvasásgyakorlat.*

...
 ...
 ... Petőfi ...
 ...
 ...
 ...

III. RÉSZ.

Rövidítés-tan.

1. Igekötők, praepositíók.

Ezek a nyelvtani rövidítések már az eddig tárgyalt szójelek közt is előfordultak; itt, a szövegben való gyakorlati alkalmazásukat és összetételeiket mutatjuk be.

Az írás folyékonyságának szempontjából e rövidítéseket felosztjuk: *a)* szabad-, *b)* sorhoz kötött jegyüekre. A sorhoz kötöttek csakis az alapsorra írhatók, a többiek — szükség szerint — sor fölé vagy alá.

Sorhoz nem kötött nyelvtani rövidítések: An, bei, -er, ver, en-t, an-t, auss,

~ ✓ , ~ 7 7 s

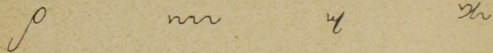
hinüber, herüber.

~ x

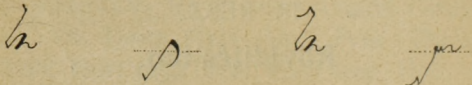
Pl.: Benehmen, bestellen, bestimmen,

wn lo = Lu Lu

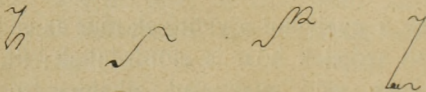
befassen, ernennen, erlauben, erheben,

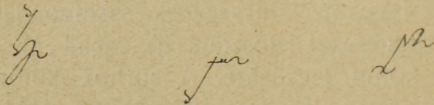
ertragen, Erfahrung, vertragen, verfallen,

Antrag, Anfang, entgehen, entfallen,

austauschen, ausfüllen, hinübertragen,

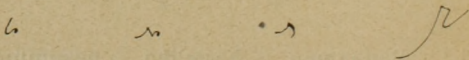

herüberkommen.

Több nyelvtani rövidítés a „ge“ és szó-
kezdő *ab* kivételével egymással összevon-
ható:

be ab-, ver ab-, ver un-, vor bei-,

un an-.

Pl.: Beabsichtigen, verabschieden,

verunglücklichen, vorbeigehen,

Unannehmlichkeit.

2. Képzők.

A gyakorlatok és 'szójelek közt már nagyrészt előfordultak. Rövidített jegyeik összegezve a következők:

Bar, fach, haft, heit, keit, schaft,

ung, z-ung, r-ung, lich, tum, tüm, -tisch,

-in, dig, -wig, chig, -chtig.

Egyszerűsítés.

1. Ha a szónak több képzője van, közülök az első elhagyható.

Pl.: Dankbarkeit, Biagsamkeit,

gelegentlich, Eigentümlichkeit,

Beschleunigung, Wissenschaft,

2. A -schaft képző *t* után így irandó:
Bereitschaft, Bootschafft.

3. *Idegen particulák rövidítései:*

Con-, contra, extra, anti-, tiv,

disp-, inter, ion, tion, trans, ultra,

uni, Consum, conform,

Passion, Centralisation, Transaktion.

o s l

24. *Irásgyakorlat.* Angreifen, anbeten, Anteil, Andacht, anfertigen, Beifall, ertrinken, verfehlen, erlangen, entfernen, anschaffen, anbringen, ausfangen, hinübereilen, hinüberfahrt, beanstandet, vorübergehen, unangemessen, unsterblich, unangenehm, vorbehalten; lieferbar, zahlbar, einfach, vielfach, standhaft, wahrhaft, Einheit, Weisheit, Menschheit, Eitelkeit, Einsamkeit, Beredsamkeit, Dienerschaft, Mannschaft, ehrlich, entbehrlich, bläulich, Irrtum, Bistum, faktisch, praktisch, Köchin, Lehrerin, wichtig, ständig, energisch, Concept, Conception, Conferenc.

24. *Olvasásgyakorlat.*

Handwritten cursive text, likely a reading exercise, consisting of several lines of illegible script.

25. *Irásgyakorlat.* Das Geld, welches man besitzt, ist das Mittel zur Freiheit; derjenige, welchem man nachjagt, das Mittel zur Knechtschaft. (Rousseau.) Arbeit

macht uns frohe Tage, Trägheit wird uns selbst zur Plage. So sei dein Ziel denn: Herrlichkeit für Gott, Arbeit für dich. (M.)

25. Olvasásgyakorlat.

Handwritten text in cursive script, likely a reading exercise or a list of words. The text is difficult to decipher due to the cursive style and some fading. It appears to contain several lines of text, possibly including names or words related to the exercise.

3. Szóösszetétel.

1. Összetett szók írásában az összetétel tagjait elhagyjuk. Pl.:

Leben(s)lauf. Pflanz(en)welt, loben(s)wert.

Handwritten examples of the first rule, showing the components of compound words separated by spaces. The words are written in cursive: "ly", "pflanz", "wert".

2. Az összetétel előtagját az utótag írásához alkalmazzuk; sor fölé- vagy alá helyezés-sel. Pl.: Leintuch, Keinesfalls, Wallfahrt.

Handwritten examples of the second rule, showing the components of compound words separated by horizontal lines. The words are written in cursive: "Leintuch", "Keinesfalls", "Wallfahrt".

3. Beszédrészek jegyeit egybeírjuk :

Dass ich, sein sollte, könnten wir.

4. Segédigék.

Haben	Sein	Werden
Ich habe	Ich bin	Ich werde
hatte	war	wurde
habe gehabt	bin gewesen	ward
hatte gehabt	war gewesen	bin geworden
werde haben	werde sein	war geworden
werde gehabt [haben]	werde [gewesen sein]	werde werden
hätte	wäre	werde gewor- [den sein]

5. Hónapok nevei.

Januar, Febr., März, Apr., Mai, Jun., Jul.,

h f g r e h l

Aug.,¹ Sept., Okt., Nov., Dec.

n d d y g

1912, 1909; Am 5-ten dies. M.

12 09 25k-

6. Mértékek.

Hossz	Súly	Ür	Terület
M.	Kg.	L	Quadrat
2	n	✓	?
Cm.	dgr.	dl.	Klafter
h	07	e	7
Dm.	cgr.	cl.	Kubik
00	h	L	
Mm.	gr.	ml.	Hektar
00	7	2	2

Miriam.	Q.	HI	Km.	Tonne
<i>u</i>	<i>?</i>	<i>2</i>	<i>u</i>	<i>C</i>

7. Pénznemek.

K, Heller, Mark, Frank, Dollar.

<i>u</i>	<i>?</i>	<i>2</i>	<i>/</i>	<i>e</i>

8. Számnevek.

Számokat általában leghelyesebb a közönséges arabs jegyekkel kiírni. Nagyobb kerek összegek jelölésére stenografiai rövidítéseket használunk. Pl.

700, 2000, 10.000, 100.000, 1.000.000

700 *2'* *10* *100* *1000000*

$\frac{0}{0} = \frac{0}{/}$, per mill. = $\frac{0}{0}$.

9. Szójelek betürendes gyűjteménye.

•	Ab	<i>u</i>	ander
<	aber	<i>/</i>	Arbeit
<i>2</i>	am	<i>s</i>	aus(s)
<i>u</i>	Aktie	<i>s</i>	äus

<i>l</i>	bald	<i>l</i>	Deutsch
<i>l</i>	besonders	<i>p</i>	die
<i>l</i>	bin	<i>f</i>	dies
<i>s</i>	brauch	<i>p</i>	dich
<i>f</i>	Brief	<i>p</i>	dings
<i>l</i>	Budapest	<i>l</i>	dir
<i>l</i>	darf	<i>l</i>	doch
<i>e</i>	das, dass	<i>l</i>	durch
<i>e</i>	deine	<i>—</i>	eine
<i>l</i>	dem	<i>l</i>	er-
<i>~</i>	den	<i>l</i>	euch
<i>o</i>	des	<i>l</i>	euer
<i>l</i>	desto	<i>l</i>	Europa
<i>o</i>	dessen	<i>l</i>	für

1	{ fach falls -folge	1	ich
$\frac{1}{2}$	form	2	ihn
1	Geld	8	immer
1	ganz	2	in
$\frac{1}{2}$	gestern	1	ihr
1	gross	11	irgend
$\frac{1}{2}$	hab, halb	1	irr
6	hatte	2	ist
//	hätte	12	jemand
$\frac{2}{2}$	her-, heran, herbei	1	jene,jenige
2	Herr	1	jetzt
$\frac{2}{2}$	hie	1	kann
2	hinten	1	kein
8	hochachtungs voll	1	kon-

	konnt		nimmer
	konnte		nirgend
	könne		nicht
	könnte		noch
	lassen		ob
	letzt		oft
	mag		ohne
	Mensch		Platz
	mochte		Post
	möchte		plötzlich
	mögen		Punkt
	muss		Rimesse
	müssen		schon
	niemand		Schrift

 selbe

 selbst

 sich

 sei

 seid

 selten

 sein

 sind

 so

 solch

 soll

 sondern

 speziell

 statt

 stets

 stif

 tif

 un, und

 uns

 Ungar

 u. s. w.

 unten

 über

 überhaupt

 vielleicht

 ver

 Volk

<i>v</i>	voll	<i>w</i>	wer
<i>v</i>	vom	<i>w</i>	wieder
<i>v</i>	von	<i>w</i>	will
<i>v</i>	vor	<i>w</i>	wir
<i>v</i>	war	<i>w</i>	worden
<i>v</i>	warum	<i>w</i>	wurde
<i>v</i>	was	<i>w</i>	würde
<i>v</i>	wasfür ein	<i>w</i>	zwischen
<i>v</i>	wäre	<i>w</i>	zu
<i>v</i>	während	<i>w</i>	zurück
<i>v</i>	weg, wegen, wega	<i>w</i>	zusammen
<i>v</i>	welch		

V. RÉSZ.
Gyakorlatok.

I.

Wahlspruch.

Von Petőfi.*

Die Freiheit, die Liebe,
Tun beide mir not:
Mit Lust für die Liebe
Geh' ich in den Tod,
Doch opfr' ich auch sie,
Wenn die Freiheit bedroht!

Grabgesang vor meinem Haus.

(Petőfi.)

Grabgesang vor meinem Haus erklingt,
Wer ist 's, den man zur letzten Ruhe bringt?
Wer immer, 's ist kein Erdensklave mehr,
Und zehnmal glücklicher als ich ist er!

Vor meinem Fenster tragen sie ihn fort,
Mein Gott, wie viele Leute weinen dort!
O, warum trägt man mich denn nicht hinaus?
Es weinte niemand sich die Augen aus . . .

* E költemények Schnitzer Ignác műfordításai.

II.

Kereskedelmi szöveg.**Linz, 12. December 19—.**Herren A. Raab & Sohn**Wien.*

Wir erlauben uns die Anfrage, ob und unter welchen Bedingungen Sie uns gestatten würden, unsere Accepte in Ihrem Domicil zahlbar zu stellen.

Der Jahresumsatz in unseren Accepten beträgt rund *K 100.000.—*, zumeist in grösseren Appoints, so zwar, dass Posten unter *K 2000.—*, kaum vorkommen. Wir würden für die Deckung unserer Accepte von Fall zu Fall rechtzeitig Sorge tragen. Nur bei etwa vorkommenden Appoints unter *K 2000.—* würden wir, um an Kosten zu sparen, die Deckung derselben erst nachträglich mit der nächsten grösseren Sendung an Sie gelangen lassen. In solchen Fällen wären wir auch einverstanden, dass Sie nach den uns vorgeschossenen Beträgen mässige Zinsen anrechnen.

Wir ersuchen um baldige Rückäusserung und verharren

hochachtungsvoll

Gebrüder Schreiner

*Jónás—Schack : Keresk. Levelező.

Pozsony, 18. August 19—.

Herrn Adolf Erber

München.

Für den uns mit Ihrem Geehrten vom 12. crts gütigst erteilten Auftrag verbindlichst dankend, beehren wir uns Ihnen dessen sorgfältigste Ausführung anzuzeigen. Wir dienen umstehend mit genauester Faktura, für deren Betrag von

M 377·08 Sie uns **per 18. Dec. 19—.**

erkennen wollen.

Wir waren eifrigst bemüht, Sie mit dieser Sendung vollkommen zufrieden zu stellen und geben der Hoffnung Raum, dass uns dies auch gelungen ist. Wir hoffen daher bald wieder mit Ihren geschätzten Aufträgen beehrt zu werden.

Ihrem Wunsche, den offerierten Erlauer à M 48.— per Hektoliter zu erlassen, bedauern wir nicht entsprechen zu können, weil wir bereits anlässlich unserer Offertstellung die Preise auf das Alleräusserste reduziert haben und eine weitere Reduktion absolut untunlich ist.

Hochachtungsvoll

E. Schmidt & Komp.

Einsam dort am Szamos-Ufer.

(Petöfi.)

a c h a a y
 a r o e y z
 a y o p a
 a r a l l e r

a r o y / 2
 a r o b i
 a r o p a
 a r o l l e r

a r o e n
 a r o a d e r
 a r o y l f e
 a r o y a

a r o a r e
 a r o b e
 a r o e n
 a r o b e

y p m y p a
 z h o y
 e r e d e r
 z a r o

a r o p l e e n
 a r o y b a
 z h o p a
 z o l y e n

z e h e z
 z e o p l e
 y p m y p a
 z h o p a

e n f i d e r
 a r o d e
 a r o d e
 a r o b e

7/11
 hekeheren,
 tekerolen,
 en de Dijk

1.)

Edele gade 22 f. 11 in. 1/2 g. ad
 ~ 350

in de venen 2, 52 en 1/2 16 f.
 20. 0. 1/2 1/2 1/2 1/2 1/2 1/2
 1/2 1/2 1/2 1/2 1/2 1/2

2.)

1/2 1/2 1/2 1/2 1/2 1/2
 ~ 1/2 1/2 1/2 1/2 1/2 1/2
 1/2 1/2 1/2 1/2 1/2 1/2
 1/2 1/2 1/2 1/2 1/2 1/2
 1/2 1/2 1/2 1/2 1/2 1/2

